

СОРТОВІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ ЯЧМЕНІВ-ДВОРУЧОК

Білоусова З.В., к.с.-г.н.

Таврійський державний агротехнологічний університет

Адаптивність рослин ячменю за осінньої сівби значною мірою визначається його типом розвитку. Дворучки в цьому плані найбільш цікаві, оскільки їхньою біологічною особливістю є те, що восени вони пізніше закінчують вегетацію, порівняно з типово озимими сортами, а весною раніше її відновлюють. Це дає їм змогу краще розвиватися при більш пізніх сходах, а також розкущитися за умови появи зимово-весняних сходів, що в посушливому Степу трапляється дуже часто. При зимово-весняних сходах типово озимі сорти починають рости і розвиватися дуже пізно, до цього часу верхній шар ґрунту пересихає і кушіння практично не відбувається. Сорти дворучки встигають використати навіть невеликі весняні запаси вологи для кушіння й у такі роки дають вищі врожаї. Тому дослідження продуктивності різних сортів ячменів-дворучок залежно від погодних умов року є актуальним питанням.

Метою дослідження було встановлення продуктивності сортів-дворучок ячменю в умовах Південного Степу України.

Польові дослідження було виконано впродовж 2015-2016 рр. у стаціонарній польовій сівозміні ННВЦ ТДАТУ Мелітопольського району Запорізької області. Для дослідження було використано сорти ячменю-дворучки Достойний (контроль), Дев'ятий Вал та Снігова королева. Повторність дослідження чотириразова. Використовували інтегровану енергозберігаючу технологію вирощування зернових культур у південному Степу України. Попередник – чорний пар.

Величина польової схожості була низькою у всіх досліджуваних сортів, що пов'язано із несприятливими погодними умовами в осінній період вегетації. Найменші значення даного показника були відмічені для сорту Снігова королева. Найбільш пристосованим до нестачі вологи на початкових етапах розвитку виявився сорт ячменю Дев'ятий Вал, який навіть за несприятливих умов сформував польову схожість на рівні 86%.

Серед досліджуваних сортів найкращими за зимостійкістю виявилися Достойний та Снігова королева, в яких даний показник був в межах 95%. Найменш стійким до умов перезимівлі виявився сорт Дев'ятий вал, у якого зимостійкість була на 8,1% (абс.) нижче, порівняно з контролем.

Для усіх досліджуваних сортів ячменю-дворучки в рік проведення дослідження площа листової поверхні в період її масового наростання (фаза колосіння) не перевищувала 15-26 тис. м²/га, що пояснюється несприятливими погодними умовами протягом весняного періоду вегетації. Найбільша максимальна площа листової поверхні була сформована у сорту Дев'ятий вал – у два рази більше порівняно з контролем. У фазу наливу зерна відбулося різке відмирання асимілюючої поверхні внаслідок сильного ураження хворобами, особливо іржею, і низької відносної вологості повітря (менше 30%). Найбільш інтенсивне відмирання фотосинтезуючої поверхні було характерне для сорту Достойний, що характеризує його як слабо адаптивний сорт.

За величиною показника чистої продуктивності фотосинтезу було виділено два варіанти – Дев'ятий вал та Снігова королева у яких ЧПФ за період вихід в трубку – колосіння була на 28% та 22% відповідно вище контролю.

Таким чином, за сукупністю усіх показників фотосинтетичної діяльності посівів найбільш продуктивна робота листового апарату була характерна для сортів Дев'ятий вал та Снігова королева, що в подальшому і проявилось на величині їх врожайності.

За сукупністю усіх показників структури біологічної врожайності найбільш повно реалізували себе сорти-дворучки Дев'ятий вал та Снігова королева, у яких величина біологічної врожайності була на рівні 5,3 т/га, що на 73% більше порівняно із сортом Достойний. Тобто сорти Дев'ятий вал та Снігова королева проявили себе як високопластичні і можуть бути рекомендовані до вирощування в умовах Південного Степу України.